Dosar 2a-689/24 judecătoria Bălți, sediul central, judecător S. Dubceac

Decizie

14 noiembrie 2024 *****

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi

în componenţa:
Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz
Judecătorii Iulia Grosu și Svetlana Șleahtițki
Grefier Roxana Iacubovscaia

examinând în şedinţă publică apelul declarat de Zigo Ian împotriva hotărîrii judecătoriei Bălți, sediul central din 19 martie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Zigo Ian către Zigo Elena cu privire la declararea nulității contractului de donație, -

constată:

Pretențiile reclamantului:

Reclamantul Zigo Ian la data de 23 august 2023 a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Zigo Elena, privind declararea nulității contractului de donație.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a invocat că, la data de 02.11.2017, bunica sa Velengura Emma, a întocmit un testament prin care i-a testat toată averea rămasă după moartea ei, inclusiv apartamentul nr.8 din ***** din *****.

Remarcă reclamantul că, la data de 17.11.2019 bunica sa Velengura Emma a decedat, fapt confirmat prin certificat de deces nr. DC-IV 1769983. După decesul bunicii, și anume în anul 2023 luna iulie reclamantul s-a adresat notarului pentru a perfecta actele de întrare în moștenire asupra masei succesorale rămase după deces. Însă, la notar a fost informat că, bunica sa a perfectat un contract de donație nr.7237 din 12.07.2019 prin care i-a donat mamei reclamantului- Zigo Elena apartamentul nr.8 din str. Nicolae Iorga 97. Ulterior, a aflat că contractul de donație a fost înregistrat la ASP la data de 18.07.2019.

Susține reclamantul, că la momentul întocmirii contractului de donație, bunica sa era țintuită la pat avînd o boală incurabilă și pentru a fi menținută în viață medicii i-au prescris medicamente împotriva durerilor mari și insuportabile, iar în ultimele luni, ultima practic nu-și dădea seamă de acțiunile sale fiind sub influiența medicamentelor administrate.

Consideră că, în circumstanțele menționate mai sus contractul de donație nr.7237 din 12.07.2019 este lovit de nulitate absolută deoarece este un contract încheiat de o persoană fără discernământ.

Solicită reclamantul: anularea contractului de donație nr. 7237 din 12.07.2019 ca fiind unul încheiat de o persoană fără discernământ.

Nefiind deacord cu acțiunea depusă, reprezentantul pîrîtei Zigo Elena, avocat Elena Vlas a prezentat instanței referința, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată și nefondată.

În motivare referinței reprezentantul pîrîtei a declarat că, reclamantul nu a anexat la cererea

de chemare în judecată careva înscrisuri care ar confima că Velengura Emma a fost fără descemământ la încheierea contractului de donație. Mai notează că, necătînd la faptul că Velengura Emma a fost bolnavă de o boală oncologică incurabilă, dar nu a fost țintuită la pat și fără discernământ. Până în ultimele zile a fost conștientă și a fost angajată în câmpul muncii în calitate de chimist și șef al laboratorului din Uzina Răut, fapt probat prin certificatul nr. 152/147 din 27.09.2023. Mai mult, contractul de donație în cauză a fost întocmit și semnat de Velengura Emma la biroul notarului și nicidecum acasă sau la spital.

Astfel, Velengura Emma a fost la biroul notarului și conștient a donat imobilul situat în *****, str. *****lui Zigo Elena.

Prin încheierea protocolară din 14.11.2023 în proces a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu notar Balan Marina.

Astfel, prin referința depusă la data de 29.11.2023, notarul Balan Marina a declarat că la data de 12 iulie 2019, sub nr. 7237, de către ultima, a fost autentificat contractul de donație între Velengura Emma și Zigo Elena, obiectul contractului fiind imobilul de pe adresa: *****, strada ***** (opt), apartamentul 97 (nouăzeci și șapte). Contractul de donație sus numit a fost încheiat cu rezerva dreptului Velengura Emma, de a locui pe viață în apartamentul sus numit. Contractul de donație a fost autentificat la sediul biroului pe adresa: *****, strada Ștefan cel Mare, 27/10. Au fost prezente ambele părți și, Donatorul - Velengura Emma și Donatarul - Zigo Elena. Contractul de donație nu a fost întocmit la domiciliu, în acest caz ar fi fost efectuată mențiunea în girul (inscripția) de autentificare a contractului "despre autentificarea contractului dat la domiciliu pe adresa". A mai specificat notarul, în timpul pregătirii și autentificării contractului de donație notarul verifică dacă solicitantul actului notarial poate să-și exprime în mod expres consimțământul, să conștientizeze acțiurile sale, să le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale actului notarial solicitat și ale acțiunilor sale la momentul întocmirii actului.

Astfel, Velengura Emma, la momentul pregătirii și autentificării contractului de donație conștientiza pe deplin acțiunile sale, la fel și-a exprimat voința de autentificare a actului sus numit. Mai mult ca atât, în arhiva notarului Balan Marina, sunt multe acte care au fost completate și semnate de mîina lui Velengura Emma (contractul de donație, informația precontractuală care se transmite Donatorului contra semnătura în temeiul art. 1201 Cod Civil, formularele speciale completate personal de Donator, în temeiul Legii nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor). Astfel, dacă cet. Velengura Emma ar fi fost o persoană fără discernământ, ea nu ar fi putut face acțiunile, pașii sus numiți, nu ar fi putut îndeplini personal actele indicate și nu ar fi solicitat donație cu drept de a locui pe viață în apartament. Toate acestea confirmă conștientizarea acțiunilor și intenția certă de a încheia contractul de donație. A mai specificat notarul Balan Marina că, testamentul nu este actul care l-ar limita în drepturi pe testator de a dispune de avere în timpul vieții. Deci, Velengura Emma, a fost în drept să dispună de apartamentul ei cum va crede de cuviință (să vîndă, să schimbe, să-l doneze).

Poziția instanței de fond:

Prin hotărîrea judecătoriei Bălți, sediul central din 19 martie 2024 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Zigo Ian împotriva lui Zigo Elena privind declararea nulității contractului de donație. S-au anulat măsurile de asigurare acțiunii aplicate prin încheierea judecătorească din 15.09.2023 asupra bunului imobil cu nr. cadastral ***** amplasat în *****, str. *****.

Solicitarea apelantului:

La data de 12 aprilie 2024, Zigo Ian a depus apel nemotivat împotriva hotărîrii instanței de fond, iar la data de 05 septembrie 2024 a depus apel motivat, indică că nu este deacord cu hotărîrea, solicită admiterea apelului, casarea hotărîrii cu emiterea unei noi hotărîri prin care să fie admisă acțiunea.

Argumentele părților:

În susținerea apelului, Zigo Ian a indicat următoarele:

Nu este deacord cu hotărîrea menționată și o consideră nefondată, face referire la prevederile art. 9, art. 10, art. 11 Cod civil.

Invocă în susținerea apelului că la data de 02.11.2027, bunica sa Velengura Emma a întocmit un terstament prin care a testat toată averea rămasă după moartea ei, inclusiv apartamentul nr. 8 din ***** din *****, iar la data de 17.11.2019 bunica sa a decedat.

A mai argumentat apelantul că adresîndu-se la notar după decesul bunicii, pentru intrarea în dreptul succesoral, a constatat că bunica a perfectat un contract de donație nr. 7237 din 12.07.2019 pe numele mamei sale Zigo Elena, fiind bunul imobil apartamentul situat pe *****. Ulterior, a aflat că contractul de donație a fost înregistrat la ASP la data de 18.07.2019.

Consideră că contractul de donație nr.7237 din 12.07.2029 este lovit de nulitate absolută deoarece este un contract încheiat de o persoană fără descernămînt.

A solicitat apelantul să fie emisă o încheiere privind efectuarea expertizei medico legale psihiatrice ambulatorie post mortem în privința lui Velengura Emma, decedată la data de 17.11.2019, pentru a demonstra că la data semnării contractului de donație ultima era fără descernămînt, să fie numită o expertiză dactilografică a contractului de donație prin care Velengura Emma i-a donat mamei sale Zigo Elena apartamentul nr. 8 din str. Nicolae Iorga 97.

La fel a mai solicitat ca în cadrul examinării cauzei să fie audiat martorul Firsova Liudmila.

La data de 20 septembrie 2024 avocatul Vlas Elena în interesele Elenei Zigo a depus referință la cererea de apel înaintată de Zigo Ian.

Indică că nu este deacord cu apelul înaintat, îl consideră neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar hotărîrea instanței de fond să fie menținută ca întemeiată și legală.

Suplimentar invocă că conform legislației civile, Velengura Emma putea să dispună după bunul ei plac de averea sa în timpul vieții, respectiv și de bunul imobil situat în ***** ***** ap.8. Consideră că careva acțiuni ilegale nu se atestă prin faptul încheierii contractului de donație din 12.07.2019.

Menționează că într-adevăr Velengura Emma a fost bolnavă de o boală oncologică incurabilă, dar nu a fost țintuită la pat și fără descernămînt, fiind conștientă pînă în ultimele zile.

Mai mult ca atît, contractul de donație în cauză a fost întocmit și semnat de Velengura Emma la biroul notarului și nicidecum acasă sau la spital.

În ședința instanței de apel, apelantul Zigo Ian a susținut cererea de apel înaintată, solicitînd să fie admisă pe motivele invocate.

Intimata Zigo Elena fiind legal citată la ședința de judecată nu s-a prezentat, avocatul Vlas Elena în interesele intimatei a solicitat să fie respins apelul înaintat cu menținerea hotărîrii instanței de fond.

Prin urmare, ținând cont de prevederile art. 379 alin. (2) Cod procedură civilă, Colegiul civil consideră posibilă examinarea apelului în lipsa părților, care au fost legal citate, iar la ședință nu s-au prezentat.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel și materialelor din dosar, Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți ajunge la concluzia de a respinge ca fiind neîntemeiată cererea de apel înaintată de Zigo Ian, cu menținerea fără modificări a hotărârii instanței de fond din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Din prevederile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, rezultă că instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Potrivit dispozițiilor art. 373 alin.(1), (2), (3), (5) Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă.

Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din acetele cauzei se distinge că la 12 iulie 2019 între Velengura Emma în calitate de donator și Zigo Elena în calitate de donatar a fost încheiat contractul de donație care a fost autentificat de notarul Marina Balan și înregistrat cu numărul 7237 potrivit căruia Velengura Emma i-a donat fiicei sale Zigo Elena bunul imobil apartament nr. 97, nr. cadastral *****, suprafața de 59,9 m.p. situat în *****, ***** (f.d.74-75).

În temeiul contractului de donație nr.7237 din 12.07.2019, a fost înregistrat dreptul de proprietate a pîrîtei Zigo Elena asupra bunului imobil menționat la data de 18.07.2019 (f.d.13).

La data de 23 august 2023 Zigo Ian a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată prin care solicită anularea contractului de donație nr.7237 din 12.07.2019 ca fiind încheiat de o persoană fără discernământ, întemeindu-și pretențiile pe prevederile art. 337 alin. (1) Cod civil, invocând drept motiv că Velengura Emma la momentul semnării contractului de donație era sub influența medicamentelor pe care le administra din cauza unei boli incurabile și astfel nu și dădea seama acțiunilor sale.

Ca urmare, consideră că contractul de donație este lovit de nulitate absolută. La fel, invocă reclamantul că la data de 02.11.2017 Velengura Emma a întocmit un testament prin care i-a testat acestuia toată averea după moartea sa, inclusiv și apartament nr. 8 din ***** din *****.

Prin hotărîrea judecătoriei Bălți, sediul central din 19 martie 2024 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Zigo Ian împotriva lui Zigo Elena privind declararea nulității contractului de donație. S-au anulat măsurile de asigurare acțiunii aplicate prin încheierea judecătorească din 15.09.2023 asupra bunului imobil cu nr. cadastral ***** amplasat în *****, str. *****.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, Zigo Ian a declarat apel împotriva hotărîrii instanței de fond.

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe în raport cu prevederile art. 238-241 CPC, constată că, dispozițiile procedurale sus-arătate au fost respectate în tot, astfel, instanța de fond a dat o apreciere corectă raportului juridic stabilit între părți, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile instanței de fond expuse în hotărâre fiind în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material au fost aplicate corect, din motivele ce succed:

Conform art. 10 alin. (1) Cod civil, persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit prevederilor art. 46 alin.(1), (2) al Constituţiei, dreptul la proprietate privată, precum şi creanţele asupra statului sînt garantate. (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă şi prealabilă despăgubire, iar potrivit prevederilor art. 127 din Constituția Republicii Moldova, Statul ocroteşte proprietatea.

Prevederile art. 308 Cod civil, indică că act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice şi juridice a voinţei îndreptate spre naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice civile.

Potrivit prevederilor art. 312 Cod civil, consimţământ este manifestarea, exteriorizată, de voinţă a persoanei de a încheia un act juridic. Consimţământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenţia de a produce efecte juridice şi nu este viciat. Intenţia de a produce efecte juridice se determină din declaraţia sau comportamentul persoanei, aşa cum ea a fost înţeleasă în mod rezonabil de către cealaltă parte a actului juridic sau, în cazul actelor juridice unilaterale, de către persoana căreia actul îi este destinat.

Conform art. 314 Cod civil, actul juridic se consideră neîncheiat în cazul în care esența consimțământului nu poate fi determinată cu certitudine nici din exprimarea exteriorizată și nici din alte circumstanțe ale încheierii sale.

În acest sens instanța de judecată reține că, reieșind din dispozițiile Codului civil, se constată că, una din condițiile de valabilitate a unui act juridic este consimțământul, care prin prisma art. 312 Codul Civil, reprezintă manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic.

Art. 327 Cod civil, prevede că actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută). Actul juridic este anulabil dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes particular (nulitate relativă). În cazul în care natura nulității nu este prevăzută expres și nici natura interesului ocrotit nu reiese în chip neîndoielnic, actul juridic este anulabil. Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea actului juridic bilateral sau multilateral poate fi constatată sau declarată și prin acordul părților.

În conformitate cu art. 328 alin.(1) Cod civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces. Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora.

Conform art. 334 alin.(1), (4) Cod civil, actul juridic sau clauza care contravin vădit ordinii publice sau bunelor moravuri sînt nule. Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative sînt nule sau anulabile dacă această sancțiune este prevăzută expres de dispoziția legală încălcată (nulitatea expresă). Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative ce nu prevede expres sancțiunea nulității sînt nule sau anulabile dacă această sancțiune trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziției legale încălcate să fie atins (nulitatea virtuală). Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispoziția legală încălcată nu stabilește o altă consecință a încălcării sale decît nulitatea actului juridic sau a clauzei.

Totodată, potrivit art. 337 alin. (1) Cod civil, dacă legea nu prevede altfel, actul juridic încheiat de o persoană într-un moment în care nu putea să conştientizeze pe deplin acţiunile sale ori să îşi exprime voinţa poate fi declarat nul de instanţa de judecată. (2) Actul juridic nu este anulabil în temeiul dispoziţiilor alin. (1) dacă el corespunde dorinţelor şi sentimentelor persoanei şi, totodată: a) face parte din categoria actelor juridice prevăzute la art.28 alin.(2) sau din alte categorii de acte juridice pe care, conform legii sau hotărîrii judecătoreşti, persoana ocrotită le putea încheia de sine stătător; b) a fost încheiat în numele persoanei de către reprezentantul său împuternicit; c) a fost încheiat de către persoana ocrotită cu încuviinţarea ocrotitorului provizoriu, curatorului sau tutorelui ori a mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor sau, după caz, cu autorizarea consiliului de familie, a autorităţii tutelare ori a instanţei de judecată în cazul în care, conform legii sau hotărîrii judecătoreşti, actul juridic putea fi încheiat valabil doar cu încuviinţarea sau autorizarea respectivă.

Art. 992 din Codul civil, indică că contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sunt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

În temeiul art. 1198 alin.(1) Cod civil, prin contract de donaţie, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părţi (donatar).

Reiterînd normele legal citate la prezenta speță, instanța de fond corect și întemeiat a stabilit că nu există temei și motiv legal ca să fie declarat nul contractul de donație încheiat la data de 12.07.2019 cu nr. 7237, între Velengura Emma și Zigo Elena și anume a bunului imobil cu nr. ***** apartamentul nr.97 situat în ***** str. N.Iorga 8, or, nu s-a constatat faptul că prezentul contract de donație încheiat între părți a fost condiționat de descernămînt din partea Emmei Velengura, nefiind constatat faptul că ultima fiind grav bolnavă la momentul semnării contractului de donație era sub influența medicamentelor pe care le administra.

La caz, urmează de menționat, că contractele de donație reprezintă convenţia dintre două sau mai multe persoane, în scopul de a produce efecte juridice. Contractul este un acord între două sau mai multe persoane cu scopul naşterii unui raport juridic. Încheierea contractelor este guvernată de principiul libertăţii contractuale, deoarece orice contract este creaţia unei voinţe umane. Principiul libertăţii contractuale se exprimă şi prin aceea că o persoană poate încheia orice fel de contract, poate să determine prin voinţa sa clauzele contractuale şi efectele pe care contractul urmează să le producă. De asemenea, părţile pot să modifice sau să stingă obligaţiile exprimate în contract.

În atare situații se reține faptul că, pentru a fi constatat faptul încheierii unui contract de donație valabil și a recunoaște dreptul de proprietate, acesta urmează să întrunească următoarele condiții: -Capacitatea părților de a contracta; -Obiectul contractului (condițiile de valabilitate în ce privește tipul de obiect, forma contractului în dependență de obiect); -Consimțământul liber exprimat al părților; -Cauza contractului (licită). Lipsa uneia din condiţiile enumerate atrage nulitatea actului juridic.

Consimțământul este considerat un element esențial pentru valabilitatea contractului. Importanța consimțământului rezidă nu numai în decizia unei persoane de a se obliga juridic dar și în manifestarea acestei hotărâri. Consimțământul reprezintă o parte din structura voinței juridice, alături de cauza (scopul) încheierii actului, fiind un element al acestei voințe. Consimțământului, urmează să provină de la o persoană cu discernământ, decurge din caracterul conștient al actului juridic civil, precum și din însăși natura actului juridic de a fi o manifestare de voință făcută în mod conștient, cu reprezentarea urmărilor, de ordin juridic, ale unei atari manifestări de voință.

Prin urmare nu este suficient ca consimțământul să existe, dar se impune ca el să fie valabil, adică să fie neviciat. Aceasta presupune că autorul unui act juridic civil unilateral sau partea dintr-un act multilateral trebuie să aibă aptitudinea de a aprecia efectele juridice și consecințele ce se produc ca urmare a manifestării sale de voință. Astfel, numai o manifestare de voință conștientă va avea capacitatea de a conduce la încheierea unui act juridic civil valabil. Pentru a putea delibera în deplină cunoștință de cauză, persoana trebuie să aibă discernământ în momentul manifestării de voință, respectiv al exprimării consimțământului.

În aceasta ordine de idei Colegiul reiterează că, una din trăsăturile definitorii a valabilităţii actului juridic este consimţământul, manifestat prin exteriorizarea voinţei persoanei de a încheia un act juridic, acesta urmând a fi exprimat cu intenţia de a produce efectele juridice expres prevăzute de actul juridic în privinţa încheierii căruia este manifestat consimţământul. Această condiţie reiese din însăşi esenţa actului juridic civil, care este o manifestare de voinţă, îndreptată spre naşterea, modificarea sau stingerea drepturilor şi obligaţiilor civile. Totodată, cauza (scopul) actului juridic este obiectivul urmărit la încheierea actului juridic civil, fiind acel interes pe care autorul (părţile) actului juridic caută să-l satisfacă. Cauza actului juridic poate fi imediată şi mediată.

Sub un alt spect este de reținut faptul că, în baza contractului de donație, donatorul în mod conștient își reduce cu titlu gratuit patrimoniul său în favoarea celeilalte părți a contractului – donatarului. Contractul de donație are un efect translativ de drepturi și este irevocabil. În rezultatul încheierii contractului de donație, dreptul care reprezintă obiectul contractului trece din patrimoniul donatorului în cel al donatarului.

Ca urmare, donația este transmiterea unui bun cu titlu gratuit, de către donator în proprietate donatarului. Donația este un act juridic unilateral obligațional, dând naștere la obligații doar în sarcina uneia din părți. Donația trebuie să îndeplinească condițiile de valabilitate a actului juridic: capacitatea de exercițiu, consimțământul valabil, obiectul licit și cauză morală. La rândul său, încălcarea condițiilor de validitate la perfectarea donației conduce la nulitatea acestuia.

Astfel, în cadrul ședinței de judecată s-a constatat că defuncta era o persoană ce avea peste 18 ani la încheierea contractului de donație, astfel că opera prezumţia absolută că acesta avea capacitate deplină de exerciţiu la încheierea actului menţionat, prezumându-se şi faptul că avea discernământ la momentul încheierii acelui act. Această ultimă prezumţie este una relativă ce poate fi răsturnată doar cu proba contrarie, însă este important de precizat că pentru a fi admisă

nulitatea pentru lipsa de discernământ trebuie dovedit că defuncta nu a avut discernământ la momentul încheierii actului în litigiu.

Prin urmare, reclamantul trebuia să dovedească lipsa lucidităţii la încheierea actului juridic, fapt care nu a găsit confirmarea în cadrul ședinței de judecată.

Potrivit prevederilor art.13 alin.(2) din Legea nr.246 din 15.11.2018 privind procedura notarială, notarul verifică dacă solicitantul actului notarial poate să-şi exprime în mod expres consimţământul, să conştientizeze acţiunile sale, să le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale actului notarial solicitat și ale acţiunilor sale la momentul întocmirii actului.

Prevederile art.20 Legea nr.246 din 15.11.2018 privind procedura notarială indică că actul juridic întocmit, înainte de a fi semnat, se prezintă părţilor pentru a face cunoştinţă cu conţinutul acestuia. După aceasta notarul este obligat să dea citire în glas textul actului juridic.(2) După citirea actului, notarul întreabă părţile dacă cele cuprinse în acesta exprimă voinţa lor. Consimţământul părților se exteriorizează prin declarație și se confirmă prin semnătură.

Astfel, potrivit explicației scrise depuse de notarul Balan Marina (referință) la data de 29 noiembrie 2023, se atestă faptul că contractul de donație sus numit a fost încheiat cu rezerva dreptului Velengura Emma de a locui pe viață în apartamentul sus numit. Contractul de donație a fost autentificat la sediul biroului notarial, pe adresa ***** str. Ștefan cel Mare 27/10. La întocmirea contractului de donație au fost prezente ambele părți. A mai menționat notarul că în timpul pregătirii și autentificării contractului de donație notarul verifică dacă solicitantul actului notarial poate să-și exprime în mod expres consimțământul, să conștientizeze acțiunile sale, sa le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale actului notarial solicitat și ale acțiunilor sale la momentul întocmirii actului. Astfel, Velengura Emma, la momentul pregătirii și autentificării contractului de donație conștientiza pe deplin acțiunile sale, la fel și-a exprimat voința de autentificare a actului menționat, în alte situații prezente urma ca notarul să refuze la întocmirea contractului de donație solicitat.

Din conținutul contractului de donație din 12 iulie 2019 cu nr. 7273, s-a constatat în prezenta speță prezența unei donații simple, adică necondiționate, nefiind prevăzute în contract îndeplinirea unei sarcini sau realizarea unui scop, contract care a fost semnat de toate părțile contractante, mai mult ca atît, pînă la aplicarea semnăturii Velengura Emma a indicat că a citit, este corect, fiind de acord de a dărui bunul imobil care îi aparținea cu drept de proprietate. Totodată, se constată că textul contractului, inclusiv prevederile art. art. 1198, 1200, 1201, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 2515 din Cod civil și Legii cu privire la notariat, au fost date citirii în glas tare de către notar și explicate părților, or, persoana care desfășoară activitate notarială are obligația de a explica părților sensul și importanța proiectului actului juridic și de a verifica conformitatea conținutului lui cu intențiile reale ale părților și dacă nu este în contradicție cu legislația.

În situația descrisă mai sus, instanța de judecată corect a constatat că la caz nu se regăsesc temeiuri de nulitate a contractului de donație nr.7237 din 12.07.2019 încheiat între Velengura Emma în calitate de donator și Zigo Elena în calitate de donatar.

Potrivit art. 1201 Cod civil, dacă obiect al donaţiei este un bun imobil cu destinaţie locativă, notarul care autentifică contractul de donaţie este obligat, înainte de încheierea contractului: a) să îi transmită donatorului persoană fizică, contra semnătură, informaţia pe suport de hîrtie, redactată într-un limbaj simplu şi inteligibil, într-o limbă în care donatorul poate comunica, că donatarul nu poartă, în baza contractului de donaţie, nicio obligaţie de întreţinere a donatorului

şi nu are nicio obligaţie de a asigura donatorului spaţiu locativ, cu excepţia cazului în care o asemenea sarcină s-a stipulat în contractul de donaţie; b) să îi explice donatorului persoană fizică, într-o limbă în care acesta poate comunica, informaţia transmisă conform lit.a).

Ca urmare în urma celor constatate pe parcursul examinării cauzei, Colegiul menționează că instanța de fond corect a stabilit în cadrul examinării cauzei că Velengura Emma, fiind o persoană cu discernământ, și-a manifestat voința de a încheia contractul de donație pe numele lui Zigo Elena prin care i-a donat ultimei apartamentul nr. 97 din strada N. Iorga 8, or, în cazul în care esenţa consimţământului nu ar fi fost determinată cu certitudine actul juridic nu s-ar fi încheiat. Astfel, contractul de donație fiind autentificat notarial se bucură de prezumția legalității și autenticității până la proba contrară, situație care nu a fost demonstrată, la caz de către reclamant Zigo Ian.

La fel, remarcă instanța, că condiţiile esenţiale pentru valabilitatea oricărui act juridic civil se împart în condiţii de fond şi de formă. Cerinţele cu privire la consimţământ, capacitate, obiect şi cauză reprezintă condiţii de fond, iar cele ce se referă la modalitatea de exteriorizare a manifestării de voinţă, cum este cerinţa autentificării, sunt condiţii de formă.

Apreciind actele cauzei sub aspectul nerespectării condițiilor de valabilitate a contractului de donație, se atestă că acesta nu și-a găsit confirmare în prezenta speță, la caz nefiind constatat nici un motiv de nulitate absolută invocat de partea reclamantă/apelantă.

Astfel, nulitatea este mijlocul prevăzut de lege pentru a asigura respectarea condițiilor de valabilitate a actului juridic, iar în măsura în care un act juridic concret respectă aceste condiții, nu există temei de nulitate a acestuia.

În acest context, instanța de apel constată că actul juridic supus contestării în speța dată, este întocmit în conformitatea voinței reale și rezultatului atins, iar cele relatate de reclamant în cerere de chemare în judecată și cererea de apel precum că Velengura Emma la momentul semnării contractului de donație era țintuită la pat și nu conștientiza acțiunile sale nu și-au găsit confirmare în cadrul examinării cauzei.

Într-o altă ordine de idei Colegiul va reține că, potrivit certificatului eliberat de SA ”Răut”, la data de 27.09.2023 se atestă că Velengura Emma a activat în calitate de șef-laborator și a fost eliberată din funcție a data de 17.11.2019 în legătură cu decesul ei (f.d.47).

La fel, din declarațiile martorilor audiați în cadrul ședințelor de judecată s-a constatat că Velengura Emma necatînd la faptul că sufera de o boală oncologică pînă la momentul decesului își dirija și își conștientiza acțiunile.

Ce ține de argumentul invocat de reclamantul/apelant Zigo Ian în cererea de chemare în judecată și cererea de apel precum că contractul de donație este nul avînd în vedere că Velengura Emma a întocmit un testament prin care i-a testat toată averea rămasă după moartea ei, inclusiv și apartamentul nr. 8 din ***** *****, Colegiul îl apreciază ca neîntemeiat, or, testamentul nu este actul care l-ar limita în drepturi pe testator de a dispune de avere în timpul vieții, Velengura Emma fiind în drept să dispună de apartamentul ei cum va crede de cuviință.

Potrivit art. 1449 alin. (1) Cod civil, colaborat cu art. 1468 lit. c), (în vigoare la momentul întocmirii testamentului), testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil şi personal prin care testatorul dispune cu titlu gratuit, pentru momentul încetării sale din viaţă, de toate bunurile sale sau de o parte din ele. Testamentul nu are putere legală: dacă averea testată dispare în timpul vieţii testatorului sau este înstrăinată de acesta.

Totodată, potrivit art.500 alin.(1) Cod civil, proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului.

Prin dreptul de dispoziție se înțelege posibilitatea stabilirii statutului juridic al bunurilor vânzare, transmitere prin moștenire, donare. Ca rezultat al exercitării dreptului de dispoziție, proprietarul intră în relații juridice cu persoane terțe. Dreptul de dispoziție este
unul din cele mai importante atribute ale proprietarului, anume prin această împuternicire
se deosebește în mare măsură proprietarul de alți posesori. Deci, lui Velengura Emma îi aparținea dreptul de a poseda bunul său imobil, de a-1 folosi și dispune de el.

Așadar, la caz Velengura Emma la data de 12.07.2019 i-a donat bunul imobil deținut cu drept de proprietate, amplasate pe adresa *****, *****, ap. 97 fiicei sale Zigo Elena, dreptul de proprietate a acesteia fiind înregistrat în registrul bunurilor imobile la 18.07.2019, fapt ce se denotă din extrasul din registrul bunurilor imobile nr.0300302043. (f.d.13).

În conformitate cu art. 180 Cod de procedură civilă, măsura anterioară de asigurare a acţiunii poate fi anulată la cererea pîrîtului de către instanţa care a ordonat măsura de asigurare ori de instanţa în a cărei procedură se află cauza. Anularea măsurilor de asigurare a acţiunii se dispune de instanţa de judecată odată cu pronunţarea asupra fondului printr-o hotărîre de respingere a acţiunii. Reglementările referitoare la caracterul definitiv al actului judecătoresc prin care se soluţionează fondul sînt aplicabile integral şi asupra prevederilor referitoare la măsurile de asigurare. În cazul respingerii acţiunii, măsurile anterioare de asigurare a acţiunii se menţin pînă cînd hotărîrea judecătorească devine definitivă. În cazul admiterii acţiunii, măsurile anterioare de asigurare îşi păstrează efectul pînă la executarea hotărîrii judecătoreşti.

Avînd în vedere că acțiunea reclamantului a fost respinsă, iar reprezentantului pîrîtei Zigo Elena, avocat Elena Vlas, a solicitat anularea măsurilor de asigurare, instanța de fond corect a ajuns la concluzia anulării măsurilor de asigurare acțiunii aplicate prin încheierea judecătorească din 15.09.2023 asupra bunului imobil cu nr. cadastral ***** amplasat în *****, str.*****.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de apel atestă că instanța ierarhic inferioară justificat a ajuns la concluzia de respingere a cererii de chemare în judecată înaintată de Zigo Ian către Zigo Elena cu privire la nulitatea absolută a contractului de donație.

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Colegiul civil concluzionează, că argumentele expuse de către apelantul Zigo Ian, în cererea de apel sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu art. 130 CPC.

Prin urmare, Colegiul civil conchide că instanța ierarhic inferioară, corect a determinat normele aplicabile și identificat obiectul speței, stabilind cu certitudine că Zigo Ian nu a demonstrat prin probe veridice și pertinente întrunirea condițiilor prevăzute la art. 1201 Cod civil, fapt ce a generat respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Zigo Ian către Zigo Elena.

Conchizând, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de Zigo Ian și a menține hotărârea primei instanțe, care este legală și întemeiată.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi, -

Decide:

Se respinge cererea de apel declarată de Zigo Ian.

Se menține hotărîrea judecătoriei Bălți, sediul central din 19 martie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Zigo Ian către Zigo Elena cu privire la declararea nulității contractului de donație.

Decizia este definitivă, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Svetlana Șleahtițki